

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«19» 11 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія музики: Історія зарубіжної музики

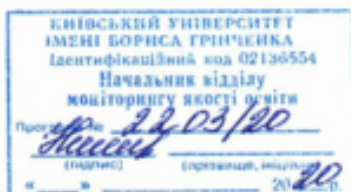
для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ – 2020

Розробник:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від "28" серпня 2020 року № 8

Завідувач кафедри _____

Ольга ОЛЕКСІУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

_____.2020 р.

Гарант освітньої програми _____

Оксана ПЕТРИКОВА

Робочу програму перевірено

_____.2020 р.

Заступник директора _____

Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ Олексій ЖИЛЬЦОВ

« ____ » _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія музики: Історія зарубіжної музики

для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ – 2020

Розробник:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від “28” серпня 2020 року № 8

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

___. ___. 2020 р.

Гарант освітньої програми _____ Оксана ПЕТРИКОВА

Робочу програму перевірено

___. ___. 2020 р.

Заступник директора _____ Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ____

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	6
3. Результати навчання за дисципліною.....	7
4. Структура навчальної дисципліни	7
5. Програма навчальної дисципліни	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XIX ст.	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура першої половини XIX ст.	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура другої половини XIX ст.	11
6. Контроль навчальних досягнень.....	17
7. Навчально-методична карта дисципліни	22
8. Рекомендовані джерела.....	23
9. Додаткові ресурси.....	24

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Історія музики: Історія зарубіжної музики»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	5/150	
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин, у тому числі:	90	-
Аудиторні	42	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	42	-
Форма семестрового контролю	-	-

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в організації процесу формування слухацької та виконавської культури майбутнього фахівця, розширення його загальної та професійної ерудиції шляхом ознайомлення із ключовими епохами та стилями європейської музичної культури з акцентуванням спадкоємного зв'язку між ними, історичної циклічності культуро-творчих процесів та діалогічності музики як виду мистецтва.

Завдання курсу:

- ознайомлення з еволюцією музичних стилів у європейському мистецтві в аспекті історичних зрушень суспільної свідомості, зміни загальної «картини світу»;
- передання основних принципів еволюції розвитку музичного мистецтва через категорії «стиль», «стилістика», «жанр», «жанровий стиль», поняття стилю як художнього методу пізнання дійсності;
- формування спеціального термінологічно-поняттєвого апарату знань;
- розширення музично-історичної ерудиції студентів.
- формування образно-емоційного ставлення у сприйнятті музичного матеріалу;
- розвиток навички визначати зв'язок музики з іншими видами мистецтва, літературою, образотворчим мистецтвом, національними традиціями тощо;
- виховання естетичного та музичного смаку, формування критеріїв самостійної оцінки художньої цінності творів музичного мистецтва та перебігу сучасних процесів у музичній культурі;
- формування навичок аналітичного та критичного мислення,
- розвиток навички аналітично-пошукової роботи із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу з історії зарубіжної музики студенти повинні знати:

- терміни та поняття, що складають категоріальний апарат курсу;
- періодизацію історії музичного мистецтва, етапи його розвитку;
- соціально-історичний та культурний контекст музичного явища, що вивчається;
- жанри та композиційні техніки (прийоми, и композиційного мислення);
- основні («великі») музичні стилі та течії окремих епох, авторські стилі творчих індивідуальностей;
- життєвий та творчий шлях видатних композиторів, визначальні твори в історії музики та їхні особливості.

Студенти повинні вміти:

- дати визначення термінам та поняттям курсу;
- характеризувати головні тенденції розвитку музичного мистецтва у соціально-історичному та культурному контекстах;
- викласти зміст інформаційних тем курсу;
- розкрити характер змін музичного мистецтва на різних етапах його розвитку;
- слухати музику, образно висловлюватись щодо характеру, ідейного значення музичних творів, їх цінності;
- аналізувати засоби музичної виразності, визначати стиль та жанр творів, їх художню цінність, вирізняти типологічні та специфічні риси того або іншого музичного явища;
- вміти прив'язати за стильовими, жанровими та стилістичними ознаками музичні зразки, окремі музичні твори до різних історичних епох, індивідуальних композиторських стилів або «великих» стилів.

У процесі вивчення курсу студент формує такі **програвні компетентності**:

Загальні компетентності:

Світоглядна: наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.

Громадянська: здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень. Уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

Комунікативна: здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

Інформаційна: здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.

Науково-дослідницька: здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність. Здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання.

Самоосвітня: здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові компетентності:

Мистецтвознавча: володіння базовими знаннями з історії мистецтв та теорії вокального виконавства. Знання особливостей професійного та аматорського вокального виконавства. Розуміння відмінностей академічного,

Інструментально-виконавська: здатність застосовувати інструментально-виконавські уміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності. Знання інструментально-педагогічного репертуару та володіння методами роботи над творами різної форми, жанру, стилю.

Програмні результати навчання:

Сформованість світогляду, активної громадянської позиції, загальної культури. Уміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, аргументувати власні оцінні судження.

Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді (музично-творчому колективі). Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері вокального виконавства та вокальної педагогіки. Мисленнева активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Готовність до планування й організації вокально-виконавського та вокально-педагогічного процесу, мистецьких програм і проєктів.

Здатність застосовувати у вокально-виконавській та вокально-педагогічній діяльності знання з історії мистецтв, історії та теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм. Володіння навичками розвитку вокального слуху співака.

Сформованість вокальної техніки, культури звуку, навичок сольного й ансамблевого співу, індивідуальної виконавської манери. Здатність до творчої інтерпретації вокальних творів.

Володіння методикою постановки й розвитку співацького голосу, методами роботи над вокальним репертуаром для різних типів голосів. Готовність до навчання сольного співу учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самокоригування і самовдосконалення.

Викладання курсу «Історія музики: Історія зарубіжної музики» здійснюється переважно у дистанційному режимі з використанням ЕНК, розміщеного на платформі Moodle. Лекційні, семінарські та лабораторні заняття можуть проходити в режимі відео-конференцій, модульний контроль та контроль самостійної роботи – в аудиторіях, обладнаних ПК.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви модулів і тем	Усього	Види занять і розподіл годин			
			Аудит.			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Лабораторна робота	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XIX ст.						
1.1.	Музична культура від Античності до Нового часу	4	2			2
1.2.	Музичне мистецтво XVII – початку XVIII ст.	6	2			4
1.3.	Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.	8	2	2		4
1.4.	Творчість композиторів Віденського класицизму	8	2	2		4
	Модульний контроль	2				
	Разом	30	8	4	-	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура першої половини XIX ст.						
2.1.	Зародження музичного романтизму. Камерно-вокальна творчість	8	2	2	2	2
2.2.	Шляхи розвитку фортепіанної музики	6	2	2		2
2.3.	Романтична опера першої половини XIX ст.	8	2	2		4
2.4.	Становлення романтичного симфонізму	6	2			4
	Модульний контроль	2				
	Разом	30	8	6	2	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура другої половини XIX ст.						
3.1.	Нові національні школи другої половини XIX ст.	12	2	4		6
3.2.	Музичний театр другої половини XIX ст.	10	2	2	2	4
3.3.	Австро-німецький симфонізм другої половини XIX ст.	6	2			4
	Модульний контроль	2				
	Разом	30	6	6	2	14
	Всього за I семестр	90	22	16	4	42

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XVIII ст.

Тема 1.1. Музична культура від Античності до Нового часу (4 год.)

Музика періоду Античності. Етапи розвитку давньогрецької музичної культури. Поняття міфу, ритуалу, символу. Музика як частина ритуалу. Сольна й хорова лірика. Театр як явище синтезу мистецтв, роль музики в театрі. Музика і філософія (Платон, Аристотель). Міф про Орфея. Музика як частина космічної гармонії. Музика й математика (Піфагорійська). Аполлон та Діонісій (культи). Елліністичний та римський періоди.

Музика епохи Середньовіччя. Виникнення християнства, цілісність середньовічної особистості. Основоположні ознаки богослужбового співу. Монодія як провідний тип співу церковної музики. Відгалуження християнського світу за приналежністю до Східної або Західної Церкви. Період “Ars antiqua”. Ранні форми багатоголосся, григоріанський хорал. Органум та його різновиди, нові жанри і форми. Готика, провідна роль Франції, Парижа. Школа Нотр-Дам. Леонін і Перотін.

Музика епохи Відродження. Тенденції суспільного розвитку, реформація та релігійні війни. Народне пісенно-танцювальне мистецтво, його вплив на розвиток світської музики. Творчість Г. Машо, Ф. Ландіно. Ізоритмія – провідна ідея часу (ізоритмічні мотети). Вплив світського мистецтва на культові жанри. Розвиток інструментальної музики та побутового музикування. Мистецтво менестрелів. Період “Ars nova”. Формування музичної теорії (Ф. Вітрі, Дж. Царліно), нова жанрова система. Нідерланди: Г. Дюфаї, Ж. Депре, Ж. Окегем, Я. Обрехт, О. Лассо, Я.П. Свелінк. Франція. Світська багатоголосна пісня, бургундська chanson: Ж. Беншуа. Масштабні хорові програмні твори К. Жанекена. Італія. Світські вокально-інструментальні жанри (фроттола, вілланела, мадригал). Римська поліфонічна школа (Дж. Палестрина). Англія. Розквіт поліфонії Дж. Данстейбла. Народно-пісенна основа інструментальної музики (віола, верджінал). Творчість В. Берда, Дж. Булла, Т. Морлі, Дж. Доуленда. Німеччина. Рух Реформації, вплив на музичну культуру. Вплив хоралу на розвиток вокально-інструментальних жанрів. Митці: Й. Вальтер, Л. Зенфель, Л. Хаслер, М. Преторіус. Світська поліфонічна пісня XVI ст. Мистецтво мейстерзінгерів.

Література основна: 2, 4, 8.

Додаткова: 1, 7, 10, 25 – 28.

Тема 1.2. Музичне мистецтво XVII – початку XVIII ст. (6 год.)

Історико-культурний контекст. Політичне життя Європи, відображення історичних процесів в культурі. Класицизм у мистецтві: роль естетики Античності та філософії раціоналізму. Нові теми й образи, поглиблення національного начала у музиці. Закріплення ладо-тональних функцій гармонії. Розвиток поліфонії. Розквіт мистецтва сольного співу. Виникнення опери, відображення у ній гуманістичних ідеалів пізнього Відродження. Жанри кантати й ораторії. Розвиток побутової інструментальної музики. Нові інструм. жанри: сюїта, соната, симфонія, увертюра, концерт.

Італія. Зародження опери (Я. Пері, Дж. Качіні). Антична міфологічна основа, художній синтез поезії, музики і сценічного дійства. Речитативний стиль співу. К. Монтеверді: етапи творчості, основні жанри. Роль мадригалу у формуванні нового вокально-драматичного стилю. Опера-seria А. Скарлатті, зародження стилю bel canto. Інструментальна музика. Дж. Фрескобальді. Поширення лютні, гітари і клавичембало у музичному побуті. Розвиток сольних смичкових і духових інструментів. concerto-grosso. Творчість А. Кореллі, А. Вівальді, Дж. Тартіні. Розквіт камерного і концертного виконавства. Перші концертні організації в Італії.

Франція. Епоха абсолютизму. Вплив естетики класицизму на музичний театр, розвиток балету. Ж.Б. Люллі – творець французької опери (лірична трагедія). Риси народно-танцювальної музики у його творах. Театральна декламація у сольних вокальних партіях, роль хорів, прологів, балету. Музичний театр Ж. Ф. Рамо: нові естетичні тенденції у трактуванні міфологічних сюжетів. Виконавська і музикознавча

діяльність Ж. Ф. Рамо («Трактат про гармонію»). «Куртуазні пісні» і лютнева музика. Клавесинна творчість Ф. Куперена, Ж. Ф. Рамо, Л. К. Дакена. Риси галантності як відображення придворних смаків.

Англія. Вплив революції 1649 року на духовне життя країни, посилення іноземного впливу в мистецтві. Г. Персел – найвидатніший національний композитор. Жанрова система його творчості (вокальні й інструментальні жанри). Зв'язок із традиціями англійської пісенно-хорової культури. Антеми, театральна музика, опера «Дідона і Еней», інструментальні твори. Зниження художнього рівня англійського музичного мистецтва після Г. Персела. Діяльність XVIII ст. відомих іноземних музикантів – Г. Генделя, Й. К. Баха та ін. Перші публічні концерти в Англії.

Література основна: 2, 4, 6, 8.

Додаткова: 1, 4–6, 8, 15–17, 19.

Тема 1.3. Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст. (8 год.)

Музична культура Німеччини, її активізація у першій половині XVIII ст. Німецька народна пісня й інструментально-танцювальна музика в умовах міського побуту XVII – XVIII ст. Соціальний стан німецьких композиторів, спільні творчі установки. Г. Шютц: поєднання досягнень хорової поліфонії і музичної драми венеціанці з німецькими національними традиціями. Кантати, пасіони, ораторії, «Духовні симфонії» Г. Шютца. Творчість органістів – попередників Й. С. Баха: С. Шейдта, Й. Пахельбеля, Г. Бема, Д. Букстехуде.

Г. Ф. Гендель. Роль у розвитку музичної культури Німеччини та Англії. Виконавська діяльність. Національна основа творчості, засвоєння досягнень інших національних шкіл. Оперна творчість: збереження зв'язку з традицією італійської опери-seria, її драматизація («Радамисто», «Юлій Цезар»). Ораторії Генделя: сюжети, ідеї, монументальний героїчний характер, риси театральності. Типи ораторій. Інструментальна музика: concerto grosso, органні твори. Музика для виконання під відкритим небом («Музика для фесрверку», «Музика для прогулянки по воді»). Поліфонія Г. Генделя: гармонічна основа, близькість до побутових італійських пісень, танців, маршів.

Й. С. Бах. Творчий шлях, багатогранна діяльність. Музичний стиль: органічний синтез поліфонічного і гармонічного мислення, зв'язок мелодики з німецькою народною пісенністю, протестантським хоралом. Вокально-інструментальні жанри: духовні та світські кантати, ораторії, пансіони, меси. Нові риси у трактуванні драми, у принципах композиції. Народно-побутові риси світських кантат («Кавова», «Селянська»). Інструментальна музика: «ДТК» – коло образів, особливості композиції, різновиди фуг. Клавирні сюїти (французькі, англійські), партити – нові риси трактування циклу. Органна музика: жанри, монументальність, імпровізаційна свобода. «Бранденбурзькі» концерти: будова циклу, принципи тематичного розвитку. Вплив оркестрових концертів на формування класичного симфонізму.

Література основна: 2, 4, 6, 8.

Додаткова: 1, 5, 12, 15 – 19, 24.

Тема 1.4. Творчість композиторів Віденського класицизму (8 год.)

Віденський класицизм. Просвітництво та ідеї раціоналізму. Три сфери функціонування музики. Друга половина XVIII ст. – формування віденської класичної школи. Сонатна форма як втілення діалектичного конфлікту. Симфонічний цикл: драматургія, структура, співвідношення частин. Новаторство в оперній і сонатно-симфонічній драматургії.

К. В. Глюк. Естетичні погляди, принципи оперної драматургії. Початок оперної реформи – «Орфей» і «Альцеста». Оперні паризького періоду: «Іфігенія в Авліді», «Арміда», «Іфігенія у Тавриді». Боротьба «глюксистів» і «пічіністів». Пізні опери К. Глюка: тема морального подвигу, героїко-трагічних конфліктів. Різноманіття аріозних форм. Роль хору, балету, оркестру в драматургії опери. Зв'язок увертюри зі змістом опери.

Ф. Й. Гайдн. Риси стилю: зв'язок із народною музикою, жанрова характеристичність. Пріоритет симфонії і квартету. Кристалізація музичного тематизму. Співвідношення частин циклу. Примат гомофонно-гармонічного стилю. Формування класичного складу оркестру. Еволюція творчості. Посилення драматизму в творах пізнього періоду. Образний зміст сонат для фортепіано, сольних концертів,

ансамблів. Сольні пісні: зв'язок із побутовим музикуванням. Ораторії «Пори року» і «Створення світу»: сюжет, будова, музична мова.

В. А. Моцарт. Естетичні погляди, творчі принципи, жанрове різноманіття. Краса і багатство мелодики, втілення народних інтонацій. Взаємодія гомофонно-гармонічного та поліфонічного мислення. Контрастно-конфліктна драматургія музичної форми. Новаторські риси опер «Весілля Фігаро», «Дон Жуан», «Чарівна флейта». Інструментальна музика, її єдність з оперною творчістю. Останні симфонії – новий етап розвитку симфонізму. Еволюція концерту, фортепіанної сонати. Пісні для голосу із супроводом, концертні арії. Філософська і художня своєрідність Реквієма.

Л. Бетховен. Етапи творчого шляху. Діалектичні принципи симфонізму, монументальність, драматизм, гострота конфліктів. Якісно новий підхід до сонатної форми та сонатно-симфонічного циклу. Пріоритет симфонічної творчості. № 3, 5, 9 – ідея боротьби з долею. Ліричні й жанрово-побутові образи у №2, 4, 6, 7, 8. Програмні увертюри та інструментальні концерти: симфонізація жанрів. Фортепіанні сонати та варіації: новаторська трактовка циклу, пошук виразності інструменту. Вокальна творчість: цикл «Далекій коханій» – предтеча романтичної лірики. Інтерес до фольклору інших національних культур, зокрема й української. Дружба з А. Розумовським. Обробки українських народних пісень («Іхав козак за Дунай»).

Література основна: 1, 4, 6, 8, 9.

Додаткова: 1, 14–17, 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура першої половини XIX ст.

Тема 2.1. Зародження музичного романтизму. Камерно-вокальна творчість (8 год.)

Принципи романтичної естетики. Співвідношення категорій ідеального і реального. Інтерес до історії, побуту, мистецтва, фольклору різних країн і народів. Конфлікт особистості й середовища. Ідея синтезу мистецтв. Музичний романтизм: нові жанри, пріоритетні жанри, співвідношення жанрів. Розвиток мініатюрних та поемних форм, нове трактування циклів. Багатство виражальних засобів у сфері мелодики, гармонії, ритміки, інструментовки; розробка нових композиційних принципів.

Ф. Шуберт. Зв'язок творчості з народним і класичним мистецтвом. Пісня (Lied) – провідний жанр у доробку. Пісенність як основа стилю. Широке коло поетичних текстів. Співвідношення вокальної і фортепіанної партій. Звернення до міської побутової музики. Три пісенні цикли: принципи побудови, прийоми об'єднання. Пісні на тексти Г. Гайне; мелодизація речитативу; гармонічне багатство й оригінальність фактури.

Р. Шуман. Новий етап у розвитку німецького музичного романтизму. Роль сучасної німецької літератури і поезії у формуванні його естетичних ідей і теоретичних принципів (Жан-Поль, Е.Т.А. Гофман, Г. Гейне). Пісні, їхня роль у розвитку камерної лірики. Глибоке психологічне розкриття поетичних образів. Особливості вокальної мелодики, співвідношення вокальної і фортепіанної партій. Три пісенні цикли: особливості жанру.

Ф. Ліст. Коло поетів: сучасники, поети XVIII ст. Увага до Й. В. Гете, Г. Гайне, В. Гюго, угорських текстів. Риси пісень: декламаційний склад мелодії, широке використання можливостей фортепіано, особливості форми. Образний зміст пісень: радість кохання, мрії про кохання настрої скорботи, образи страждання, розлуки, самотності, образи природи, пісні-балади, пісні героїчного характеру, останній період творчості посилюються мотиви смерті, тлінності усього земного.

Російський романс першої половини XIX ст. Розвиток російської романтичної поезії. Жанри побутової музики. Романс, його витоки. Вплив української народної ліричної пісні на формування жанру романсу. Творчість О. Аляб'єва, О. Варламова, О. Гурільова. Поезія О. Пушкіна у розвитку романсової лірики. М. Глінка: історична роль у розвитку камерної вокальної лірики. Коло образів. Поєднання аріозних і народних інтонацій. Еволюція романсової творчості. Поглиблення психологічного начала, пейзажна образність.

Література основна: 1, 4, 5, 7–9.

Додаткова: 13, 15 – 17, 19.

Тема 2.2. Шляхи розвитку фортепіанної музики (6 год.)

Популярність фортепіано в музичному побуті ХІХ ст. Універсальність інструмента як виразника тонких граней образно-емоційного змісту музичного твору. Роль фортепіанної педагогіки, розширення фортепіанного репертуару. Формування жанрової системи фортепіанної музики. Фортепіанна мініатюра як оптимальна форма вираження романтичного світосприйняття.

Ф. Шуберт. Витоки фортепіанного стилю (побутова танцювальна музика Відня, лірична пісня, творчість чеських попередників). Новизна фортепіанного мислення – танцювальні п'єси (вальси, лендлери, марші). Вальси: зв'язок із побутовим танцем, піднесення над прикладною розважальною музикою. Фортепіанна мініатюра: Експромти та Музичні моменти (зміна настроїв від безтурботної лірики до бурхливих драматичних вибухів, ритмічні формули побутового танцю, стрункість форми.

Ф. Мендельсон. Характерна образність, ліризм і поетичність. Зв'язок із німецькою побутовою музикою, втілення класичних традицій та риси новаторства. «Пісні без слів» як новий романтичний жанр. Класифікація за жанровою ознакою: хорова пісня; сольна пісня-романс; поемні ускладнення пісенної основи; «жанрове скерцо». Інтонації німецької народної пісні, венеціанської гондольєри, мисливської пісні, коліскової, траурного маршу. Програмний та безпрограмний характер.

Ф. Шопен. Фортепіанний композитор. Риси стилю, новаторство у трактуванні жанрів. Мазурки: фольклоризм; полонези: героїко-патріотична концепція; етюди: віртуозність як засіб вираження художнього змісту; прелюдії і ноктюрни: глибина і поетичність змісту, лаконізм форми; вальси: поетизація побутових жанрів. Балада і скерцо – нові жанри ф-ної музики. Романтичне втілення симфонічної драматургії у крупних формах. Сонати b-moll і h-moll – дві концепції сонатної драматургії.

Р. Шуман. Послідовність невеликих контрастних п'єс – оптимальна форма вираження багатой фантазії автора. Цикли мініатюр, імпровізаційні форми («Токата»), романтичні варіації («Abegg»), три сонати, Фантазія до-мажор (тричастинна). Роль програмності: назва, : «Порив», «Вечір», «Чому?», «Арабески», «Віщій птах».

Ф. Ліст. Тісний зв'язок творчості з виконавською практикою. Традиція концертно-віртуозного піанізму, оркестровий характер мислення: Риси стилю: блиск, міць, барвистість, декламаторський пафос, віртуозний розмах, імпровізаційність. Роль програмності. Різноманіття жанрів: цикли програмних п'єс; угорські рапсодії; транскрипції і парафрази; етюди; твори крупної форми, безпрограмні твори танцювального характеру.

Література основна: 1, 4, 5, 8, 10, 11.

Додаткова: 3, 15 – 17, 19.

Тема 2.3. Романтична опера першої половини ХІХ ст. (8 год.)

Італія. Зв'язок романтизму з визвольним рухом. Італійська романтична література. Оперна культура: підйом виконавської майстерності. Дж. Россіні: поєднання рис класицизму і романтизму. Естетичні погляди, жанрові різновиди опер. Зв'язок мелодики із національними традиціями bel canto. «Севільський цирульник»: трактування літературного джерела, музичні образи, драматургія. «Семіраміда» – кульмінація стилю bel canto. «Вільгельм Телль» – народно-героїчна опера, вершина творчих пошуків, її вплив на велику французьку оперу. В. Белліні: ліризм мислення, багатство кантилени, яка вплинула на розвиток ліричного мелосу ХІХ ст. «Сомнамбула» – лірико-побутова романтична опера. «Норма» – вершина оперної творчості (лірико-драматичний характер з елементами героїки). Г. Доніцетті: зв'язок з національними традиціями, жанрове різноманіття опер («Дон Паскуале», «Любовний напій», «Лючія ді Ламмермур»). Яскравість центральних образів, майстерність ансамблевого письма, сценічність рельєфність, використання різноманітних вокальних прийомів в мелодії.

Німеччина. Музичний побут німецьких міст. Хорові гуртки, утвердження національних основ мистецтва. Опера перших десятиліть ХІХ ст. – зв'язок із зінгшпилем, Народні витоки, протиставлення реальності і фантастики, психологічне поглиблення образів. пісенна основа, новизна гармонічних засобів. Е.Т.А. Гофман, його естетичні погляди і творчість. «Ундіна» – перша німецька романтична опера. К. М. Вебер – типовий митець романтизму (композитор, виконавець, критик, музично-суспільний діяч). Казково-побутова опера «Фрейшюц»: сюжет, лібрето, драматургія, оркестрове письмо. Трактування

оперних форм (арія-сцена). «Евріанта» – героїчна опера на середньовічний лицарський сюжет. Новаторство у трактуванні речитативу, ансамблево-хорових сцен, лейтмотивів, партії оркестру. Казковий зінгшпіль «Оберон».

Франція. Відображення революційної тематики в опері-апофеозі. Насичення героїкою і драматичною патетикою жанру комічної опери; формування жанру «опери спасіння»: «Вільгельм Телль» А. Гретрі; «Печера» Ж. Лесюера; «Лодоїска», «Фаніска», «Водовоз» Л. Керубіні. Характерні риси драматургії і музичної мови. Спроби створення героїко-епічної опери («Барди» Ж. Лесюера). Л. Керубіні: різноманіття сюжетів, яскравість музичних характеристик, новаторство композиційних принципів. Опера «Медея» – видатне досягнення композитора у цьому жанрі.

Література основна: 1, 4, 6, 8, 10.

Додаткова: 3, 15–17, 19.

Тема 2.4. Становлення романтичного симфонізму (6 год.)

Розквіт симфонічної музики, оновлення жанрової системи. Вільне трактування сонатно-симфонічного циклу віденських класиків, підпорядкування наскрізній ідеї, тяжіння до свободи розгортання тематичного матеріалу. Розвиток оркестрового письма, темброве збагачення, розширення складу оркестру. Програмний симфонізм, нові жанри: симфонічна поема, фантазія, сюїта.

Ф. Шуберт. «Незавершена» симфонія – новий тип лірико-драматичної симфонії, відсутність контрасту між частинами. I ч. – лірика з трагічним відтінком, а у другій – лірика просвітлено-споглядальна. Тенденція до створення нових форм інструм. музики, що синтезують риси різних форм.

Р. Шуман. Увертюра до «Манфреда» – ідея байронівської філософської поеми у музиці. Витоки симфонізму – Бетховен (пристрасність і драматизм, зв'язок із «Коріоланом»). Яскраві риси романтичного поемного симфонізму (інтонаційні зв'язки, відсутність чітких меж між партіями, роль колористики).

Г. Берліоз. Автор програмного романтичного симфонізму. Новизна: ототожнення музичного задуму з образами сучасної літератури; театралізація. Дві з трьох програмних симфоній передбачають сценічне втілення. «Фантастична» симфонія – маніфест французького романтизму. Наявність детальної програми. Композиція циклу (контрастне зіставлення «сцен», новизна мелодій (близькість до старовинних ладів, вплив французької декламації), темброва драматургія. Самостійність оркестрових груп і партій всередині групи, великий склад оркестру для створення як грандіозних динамічних ефектів, так і тонких градацій *piano*.

Ф. Ліст. Автор жанру симфонічної поеми. Риси ідеалістичної абстракції, риторики, ораторського пафосу. Витоки сюжетів (антична міфологія, англійська та німецька літ-ра, поеми французьких та угорських сучасників, образи живопису). Характерна риса: узагальнена програмність без послідовного розвитку сюжету в музиці. Узагальнення через жанр (марш, хорал, менует, пастораль), різноманіття зображальних прийомів (картини бурі, битви). Провідний принцип розвитку – монотематизм (розвиток матеріалу з провідної теми-зерна): «Тассо», «Прелюди», «Мазепа».

Література основна: 1, 4, 8, 10, 11.

Додаткова: 15–17, 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура другої половини XIX ст.

Тема 3.1. Нові національні школи другої половини XIX ст. (12 год.)

Чехія. Суспільний підйом у 1860-х рр. Створення Тимчасового чеського театру. Організація хорової спільноти і об'єднання художників «Умелецка бесіда».

Б.Сметана. Фундатор чеської музичної класики, диригент, суспільний діяч. Естетичні принципи творчості. «Продана наречена»: новаторське трактування комічної опери, роль масових хорових сцен, втілення народно-побутових жанрів. Героїко-патріотичні опери «Бранденбурзці у Чехії», «Далібор», «Лібуше». Епічні риси драматургії, симфонічний принцип розвитку. Драматургічне значення народно-хорових сцен. Симфонічний спадок: перевага епічного начала. Програмно-симфонічний цикл «Моя Батьківщина», національні витоки музичного тематизму. Оркестр і особливості оркестрової поліфонії.

А. Дворжак. Яскрава самобутність стилю. Синтез народно-патріотичної та лірико-психологічної тематики та образності. Симфонізація народно-побутових жанрів («Слов'янські танці», «Слов'янські рапсодії» тощо). Розвиток традицій Б.Сметани у програмних симфонічних поемах з народно-казкової тематики («Водяний», «Золота прядка»). Симфонії. Симфонія №9 - вершина чеського симфонізму XIX ст., близькість до симфонізму П. Чайковського та І. Брамса. Оперна творчість: народно-побутова лінія, вершина її розвитку в опері «Чорт і Кача». «Русалка» – втілення ліричної музичної драми-казки. Ораторії: лірико-драматична («Stabat Mater») та історично-патріотична («Свята Людмила»). Органічне злиття загальноєвропейських та чеських національних інтонаційних джерел у «Реквіємі».

Норвегія. Розквіт норвезької літератури і мистецтва з середини XIX ст. у зв'язку з підйомом національного руху. Творча діяльність Г. Ібсена та Б. Бйорнсона. Народна музика Норвегії: її основні жанри, традиції народно-інструментального виконавства, ладо-інтонаційні, ритмічні особливості. Найвизначніші норвезькі композитори та виконавці: У. Буль, Р. Нурдрок, Ю. Свенсен, К. Сіндінг.

Е. Гріг (1843–1907) – основоположник норвезької музичної класики. Композиторська, музично-громадська і виконавська діяльність. Тема батьківщини та її провідне місце у творчості. Лірична тональність музики, втілення народних сказань та легенд, картин природи, постичних мотивів норвезької літератури. Ладова своєрідність мелодики та гармонії. Фортепіанні і камерно-інструментальні твори, соната для фортепіано, балада, концерт, ліричні мініатюри, скрипкові та віолончельні сонати, квартет. Героїко-епічна лінія творчості: музика до п'єс Б. Бйорнсона. Особливе місце – музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт». Пісні та романси, особливості пісенних циклів.

Література основна: 3 – 8, 11.

Додаткова: 2, 11, 19, 23.

Тема 3.2. Музичний театр другої половини XIX ст. (10 год.)

Італія (Дж. Верді). Період «Рісорджіменто», вплив національно-визвольного і соціального рухів. Синтез традицій класицизму і романтизму, пошуки реалістичних форм. Роль італійських оперних театрів у демократизації музичної культури. Творчість Дж. Верді, його роль у національно-визвольному русі. Оперна реформа: реалістична музична драма. Ранні історично-героїчні опери («Набукко», «Ломбардці», «Битва біля Леньяно») – посилення реалістичного начала. Тема соціальної несправедливості («Ріголетто», «Трубадур», «Травіата»). Нове трактування традиційних форм італійської опери (речитативу, арії, ансамблів), використання побутових жанрів як засобів характеристики образів. Опера «Аїда»: ідея боротьби за особисту свободу як основа драматичного конфлікту цієї опери. Опера «Отелло» - вершина творчості композитора. Синтез музики і дії, збереження традицій мелодизму італійської опери. Музична драматургія: поєднання замкнених форм із принципами наскрізного симфонічного розвитку.

Німеччина (Р. Вагнер). Багатогранність особистості, основні етапи творчості. Традиції німецької романтичної опери, кристалізація принципів музичної драми. Оновлення народно-фантастичної опери («Летючий голландець»); лицарська романтика («Лоенгрін», «Тангейзер»). «Тристан та Ізольда» – психологічна музична драма. Тетралогія «Перстень Нібелунга» – втілення реформаторських принципів. Відображення соціальних проблем через міф. Симфонічні принципи музичної драми (лейтмотивна система, роль оркестру, вага декламаційності). Байрейтський період: відображення світоглядних суперечностей у концепції «Парсифаля». Вплив ідей і новаторських досягнень на розвиток європейської музики.

Франція (Ш. Гуно, Ж. Бізе). Кризові явища у музичному мистецтві в реакційному середовищі періоду Другої імперії. Криза «великої» і комічної опери. Демократична спрямованість жанру ліричної опери. Прагнення до правдивого вираження почуттів, використання сюжетів світової літератури, опора на побутові музичні жанри (романс, танець, пісню). Ш. Гуно: естетика творчості, етапи творчого шляху. «Фауст» – яскравий приклад жанру ліричної опери. Ліричне трактування трагедії В. Шекспіра в опері «Ромео і Джульєтта». Ж. Бізе: основні риси естетики, етапи творчого шляху. Оперна творчість: «Кармен»: вершина реалізму в музичному театрі. Єдність музики і сценічної дії, розкриття психологічно складних характерів героїв, втілення жанрово-побутових музичних витоків.

Література основна: 3, 4, 6, 8, 10, 11.

Додаткова: 9, 19, 20, 29.

Тема 3.3. Австро-німецький симфонізм другої половини XIX ст. (6 год.)

Й. Брамс. Зв'язок з австрійською культурою. Гуманістичний зміст творчості. Романтичний склад музики на фоні збереження класичних традицій. Інтерес до німецької народної музики і музики інших народів (угорської, слов'янської). Зв'язки з мистецтвом Й.С. Баха і старих німецьких майстрів. Зв'язок із сучасною виконавською культурою. Синтез бетховенських і шубертівських традицій. Психологічна інструментальна драма – основа симфонізму композитора. Симфонії №3 і 4. Поєднання масштабності й деталізації письма, своєрідність тематизму, структури, принципів розвитку. Особливості драматургії симфонічних циклів; риси наскрізного розвитку, зміна функцій фіналу.

А. Брукнер. Творчий шлях композитора, його діяльність органіста, диригента, педагога. Своєрідність симфонічної концепції Брукнера. Значення епічного начала. Пантеїзм як один із основних вимірів світогляду композитора. Втілення впливів Шуберта, Вагнера, Бетховена (симфонії №9). Поєднання філософської глибини із емоційною безпосередністю. Роль народної австрійської пісенності. Риси симфонічної драматургії і музичної мови. Монументальність масштабів циклу. Оркестр Брукнера. Два різновиди симфонічної концепції Брукнера (мажорні та мінорні симфонії). Розвиток епічної концепції (№4–7). Втілення трагічної теми у симфонії №8. Особлива роль *adagio* в циклах.

Г. Малер. Композитор і диригент. Естетичні засади творчості. Ідейний зміст: проблеми життя і смерті, людини і природи, всезагального братства й любові, дисгармонії сучасного світу. Поєднання трагедійного пафосу з гострим гротеском, іронічне переосмислення побутових жанрів. Симфонії №1–4: пантеїзм, романтична іронія; №5–7: відчуття дисгармонії, гротеск; №8 – складність і динамічна насиченість музичної мови. Останні твори: «Пісня про землю», симфонії №9, 10: мотиви трагічної самотності і піднесено-благородної печалі. Риси стилю: демократизм інтонацій, зв'язок мелодики з австрійсько-німецькою, чеською, угорською народною пісенністю. Трагування симфонічного циклу: переосмислення форм і жанрів професійної і народно-побутової музики. Зв'язок тематизму симфоній з інтонаціями пісенних циклів.

Р. Штраус. Довготривалий творчий шлях. Артистизм і багатогранність природи, широкі гуманітарні інтереси. Багатожанровість творчості. Програмний симфонізм і музичний театр – дві основні жанрові сфери творчості. Зв'язок ранніх симфонічних поем («Дон Жуан», «Смерть і просвітлення», «Тіль Ейленшпигель») з програмним симфонізмом Ф. Ліста. Багатство оркестрового письма, віртуозне володіння музичною формою. Ускладнення музичного письма на межі XIX–XX ст. Втілення ідей Ф. Ніцше у поемах «Так казав Заратустра», «Життя героя», Автобіографічність, елементи пародії та сатири в поемі «Життя героя» і «Домашній симфонії». Художня ілюстративність «Альпійської симфонії». Найбільш видатні симфонічні твори пізнього періоду творчості: «Метаморфози» - етюд для 23 інструментів-соло (Es-dur) – відгук художника на потрясіння від Другої світової війни.

Література основна: 3, 4, 8, 10, 11.

Додаткова: 9, 19, 22.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Історія музики: історія зарубіжної музики» оцінюються за кредитно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, виконання самостійної роботи, виступи на семінарах, роботу на лабораторних заняттях, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на лекційних, семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Семестр 1

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3	3	3
Робота на семінарських заняттях	10	2	20	3	30	3	30
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	1	1	1	1
Робота на лабораторних заняттях	10	-	-	1	10	1	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	3	15
Разом		-	71	-	93	-	87
Максимальна кількість балів		251					
Розрахунок коефіцієнта		251:100 = 2,51					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ п/п	Тема	Зміст завдань
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XIX ст.		
1.1.	Музична культура від Античності до Нового часу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю періодизації розвитку культури Античного світу, Середньовіччя та Відродження. 4. Прочитати пропоновані давньогрецькі міфи, що мали популярність у музичній творчості наступних епох. 5. Створити порівняльну таблицю світоглядних та естетичних ознаки культури Середньовіччя та Відродження. 6. Виписати структуру меси, характерні ознаки григоріанського хоралу, органума, мотета, мадригала. 7. Виписати провідні жанри та ознаки творчості композиторів нідерландської поліфонічної, італійської та французької шкіл. 8. Слухати й аналізувати пропоновані зразки григоріанського хоралу, органума, меси, секвенцій, мотета, кондукта, мадригала. 9. Розучити і співати пропоновані мелодії різних жанрів. 10. Виписати ознаки лицарської культури.
1.2.	Музичне мистецтво XVII – початку XVIII ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати ознаки культури Нового часу. 3. Ознайомитися з біографіями та провідними жанрами творчості К. Монтеверді, А. Скарлатті. 4. Виписати характерні ознаки опери-seria. 5. Слухати й аналізувати фрагменти опер К. Монтеверді, А. Скарлатті. 6. Виписати характерні ознаки французького музичного театру. 7. Ознайомитися з біографією і творчістю Ж.-Б. Люлі, Г. Перселла. 8. Виписати провідні жанри інструментальної музики. 9. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Ж.Ф. Рамо, Ф. Куперена, А. Кореллі, Дж. Тартіні. 10. Слухати й аналізувати пропоновані інструментальні твори цих композиторів. 11. Розучити і співати пропоновані мелодії опер К. Монтеверді, А. Скарлатті, Г. Перселла. 12. Виписати визначення основних понять, термінів.
1.3.	Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати естетичні й художні ознаки бароко. 3. Ознайомитися з історичними пам'ятками архітектури й живопису західноєвропейського бароко. 4. Створити таблицю провідних жанрів творчості Г. Шютца, С. Шейдта, Й. Пахельбеля, Г. Бема, Д. Букстехуде. 5. Виписати визначення основних понять, термінів. 6. Послухати пропоновані твори Г. Шютца, Й. Пахельбеля, Г. Бема, Д. Букстехуде. 7. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя. 8. Створити порівняльну таблицю провідних жанрів творчості Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя. 9. Слухати й аналізувати пропоновані твори Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя. 10. Розучити один із пропонованих творів Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя.

1.4.	Творчість композиторів Віденського класицизму	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати естетичні й художні ознаки музичного класицизму. 3. Створити хронологічну таблицю життя і творчості К.В. Глюка, Й. Гайдна, В.А. Моцарта, Л. Бетховена. 4. Виписати основні засади оперної реформи К.В. Глюка. 5. Слухати оперу К.В. Глюка «Орфей та Еврідіка» у сучасній версії та аналізувати її драматургію та стилістичні особливості. 6. Виписати структурні особливості класичної симфонії і сонати. 8. Слухати й аналізувати пропоновані сонати і симфонії трьох віденських класиків. 9. Виписати спільні й відмінні ознаки симфонічного мислення трьох віденських класиків. 10. Слухати оперу В.А. Моцарта «Весілля Фігаро» та аналізувати її драматургію та стилістичні особливості. 11. Розучити і співати пропоновані вокальні твори (фрагменти опер) віденських класиків. 12. Виписати визначення основних понять і термінів.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура першої половини XIX ст.		
2.1.	Зародження музичного романтизму. Камерно-вокальна творчість	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати естетичні й художні ознаки романтизму. 3. Виписати характерні ознаки стилістики музичного романтизму. 4. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів – авторів камерно-вокальної музики. 5. Виписати характерні риси стилю кожного 6. Ознайомитися з біографіями та творчістю поетів, на вірші яких написано камерно-вокальні твори. 7. Слухати вокальні цикли Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Ліста, романси М. Глінки. 8. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів. 9. Ознайомитися з інтерпретаціями вивчених творів у виконанні видатних співаків. 10. Розучити і співати один із пропонованих творів.
2.2.	Шляхи розвитку фортепіанної музики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів – авторів фортепіанних творів. 4. Виписати характерні риси фортепіанного стилю композиторів-виконавців фортепіанної музики. 5. Слухати й аналізувати фортепіанні твори Ф. Шуберта, Ф. Мендельсона, Ф. Шопена, Р. Шумана, Ф. Ліста. 6. Ознайомитися з найбільш яскравими інтерпретаціями вивченої фортепіанної музики видатними піаністами минулого і сучасності.
2.3.	Романтична опера першої половини XIX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів – авторів перших романтичних опер. 4. Виписати характерні жанрові ознаки романтичної опери. 5. Ознайомитися з першоджерелами сюжетів пропонованих опер Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доницетті, Е.Т. Гофмана, К.М. Вебера, Л. Керубіні. 6. Слухати / переглянути сучасні постановки пропонованих опер. 7. Аналізувати драматургію та музичну мову вивчених опер. 8. Розучити і співати основні теми партій вивчених опер.

2.4.	Становлення романтичного симфонізму	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів-симфоністів першої половини XIX ст. 4. Виписати характерні ознаки програмного симфонізму Г. Берліоза, Р. Шумана, Ф. Ліста, М. Глінки. 6. Створити порівняльну таблицю симфонічного циклу віденського класицизму та раннього романтизму (на прикладі «Фантастичної» Г. Берліоза). 7. Слухати «Незавершену симфонію» Ф. Шуберта, «Фантастичну» Г. Берліоза, симфонічні поеми Р. Шумана, Ф. Ліста, М. Глінки. 8. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів. 9. Переглянути відео-матеріали, присвячені творчості пропонованих композиторів. 10. Вивчити напам'ять основні теми вивчених творів.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура другої половини XIX ст.		
3.1.	Нові національні школи другої половини XIX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості найяскравіших представників національно-музичних шкіл: Б. Сметани, А. Дворжака, Е. Гріга, І. Альбеніса, М. Мусоргського, М. Римського-Корсакова, П. Чайковського. 4. Виписати спільні та відмінні ознаки романтичного стилю, властиві творчості обраних композиторів. 5. Слухати пропоновані опери Б. Сметани, М. Мусоргського, М. Римського-Корсакова, П. Чайковського; симфонічні твори Б. Сметани, А. Дворжака, П. Чайковського; камерно-вокальні твори Е. Гріга, П. Чайковського, М. Мусоргського; камерно-інструментальні твори Е. Гріга, П. Чайковського, І. Альбеніса. 6. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів. 7. Вивчити напам'ять основні теми вивчених творів. 8. Виписати імена видатних сучасників обраних композиторів, представників різних національних культур. 9. Переглянути відео-матеріали, присвячені творчості пропонованих композиторів. 10. Створити презентації за пропонованими темами.
3.2.	Музичний театр другої половини XIX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Дж. Верді, Р. Вагнера, Ш. Гуно, Ж. Бізе. 4. Виписати характерні жанрові ознаки романтичної опери. 5. Ознайомитися з першоджерелами сюжетів пропонованих опер Дж. Верді, Р. Вагнера, Ш. Гуно, Ж. Бізе. 6. Слухати / переглянути сучасні постановки пропонованих опер. 7. Аналізувати драматургію та музичну мову вивчених опер. 8. Розучити і співати основні теми партій вивчених опер.
3.3.	Австро-німецький симфонізм другої половини XIX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Й. Брамса, А. Брукнера, Г. Малера та Р. Штрауса. 4. Виписати спільні та відмінні ознаки романтичного стилю, властиві творчості цих композиторів. 5. Слухати та аналізувати пропоновані симфонії Й. Брамса, А. Брукнера, Г. Малера та Р. Штрауса. 6. Виписати імена видатних сучасників Й. Брамса, А. Брукнера,

		Г. Малера та Р. Штрауса. 7. Переглянути відео-матеріали, присвячені творчості Й. Брамса, А. Брукнера, Г. Малера та Р. Штрауса. 8. Написати есе на тему «Релігійні мотиви симфонічної творчості Й. Брамса та А. Брукнера.
--	--	--

Якість опрацювання самостійної роботи оцінюється за допомогою тестових завдань, розміщених на платформі Moodle. Результат визначається автоматизованою системою.
Максимальна кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи: 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням електронних завдань.

Форма проведення: комп'ютерне тестування Moodle.

Максимальна кількість балів: 25 (за кожен правильну відповідь – 1 бал)

6.4. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом – 90 год.: лекції – 22 год., семінарські – 16 год., МКР – 6 год., лабораторні – 4 год., самостійна робота – 42 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3		
Назва модуля	Музична культура від давніх часів до XIX ст.				Музична культура першої половини XIX ст.				Музична культура другої половини XIX ст.		
Кількість балів за модуль	71 балів				93 бали				87 балів		
Теми лекцій	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	3.2.	3.3.
Музична культура від Античності до Нового часу	Музичне мистецтво XVII – початку XVIII ст.	Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.	Творчість композиторів Віденського класицизму	Зародження музичного романтизму. Камерно-вокальна творчість	Шляхи розвитку фортепіанної музики	Романтична опера першої половини XIX ст.	Становлення романтичного симфонізму	Нові національні школи другої половини XIX ст.	Музичний театр другої половини XIX ст.	Австро-німецький симфонізм другої половини XIX ст.	
Лекції (11 балів)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Семінар. заняття (всього 88 балів)	-	-	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	-	(1+10)*2	1+10	
Лабор. робота (22 бали)	-	-	-	-	1+10	-	-	-	-	1+10	-
Самост. робота (всього 55 балів)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю (всього 75 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Усього – 251 балів, коефіцієнт – 2,51										

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Арнонкур Н. Мои современники. Бах, Моцарт, Монтеверди. Москва : Издательский дом «Классика – XXI», 2005. 280 с.
2. Галацкая В. С. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. III. 5-е изд. Москва: Музыка, 1974. 560 с.
3. Гивенталь И., Шукина Л. Музыкальная литература. Учебник. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Музыка, 1986. 444 с., ноты.
4. Друскин М. С. История зарубежной музыки. Выпуск 4. Вторая половина XIX век. 6-е изд. Москва: Музыка, 1983. 528 с.
5. Зенкин К. В. Фортепианная миниатюра и пути развития музыкального романтизма. Москва, 2019. 415 с.
6. Иванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери (навч. посібник). Київ: Заповіт, 1998.
7. История русской музыки в десяти томах Т. 7, 8, 9, 10. Москва: Музыка. 1994.
8. Карась Г.В. Еволюція художніх стилів у мистецтві. Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2018.
9. Левик Б. В. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. II. Изд. 4. Москва : Музыка, 1985. 493 с.
10. Левик Б. В. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. IV. Изд. 5. Москва : Музыка, 1978. 493 с.

Додаткові:

1. Арнонкур Н. Мои современники. Бах, Моцарт, Монтеверди. Москва : Издательский дом «Классика – XXI», 2005. 280 с.
2. Асафьев Б. Григ. Изд. 4-е. Ленинград : Музыка, 1986. 88 с.
3. Асафьев Б. В. Шопен: опыт характеристики // Шопен, каким мы его слышим : сб. ст. Москва : Музыка, 1970. С. 46–69.
4. Барбье П. Венеция Вивальди. Музыка и праздники эпохи барокко. [Пер. с фр. Е. Рабинович]. СПб.: Издательство Ивана Лимбаха, 2009. 280 с.
5. Барбье П. История кастратов. [Пер. с фр. Елены Рабинович]. СПб.: Издательство Ивана Лимбаха, 2006. 304 с.
6. Боссан Ф. Людовик XIV, король-артист. [Пер. с фр., справки и коммент. А. Булычевой]. Москва: «Аграф», 2002. 272 с.
7. Булычева А. Звуковые образы готики. Москва: «Квадратон», 2011.
8. Булычева А. Сады Армиды. Музыкальный театр французского барокко. Москва, 2004.
9. Галь Г. Брамс. Вагнер. Верди. Три мастера – три мира. Москва, 1986. 477 с.
10. Гофф Ж. Середньовічна уява. Есеї. [Пер. з фр. Яреми Кравця]. Львів: Літопис, 2007. 350 с.
11. Егорова В.Н. Антонин Дворжак. М.: Музыка, 1997. 616 с.
12. Жаркова В.Б. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания Ното Musicus. В 2 томах. Том 1, 2.
13. Кириллина Л.В. Гендель : Серия «Жизнь замечательных людей». Москва: Молодая гвардия, 2017. 479 с.
14. Кириллина Л.В. Глюк : Серия «Жизнь замечательных людей». Москва: Молодая гвардия, 2018. 417 с.

15. Кириллина Л.В. Бетховен : Серия «Жизнь замечательных людей». Москва: Молодая гвардия, 2015. 495.
16. Кириллина Л.В. Классический стиль в музыке XVIII - начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика. Москва: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 1993. 192 с.
17. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX века. Часть II: Музыкальный язык и принципы музыкальной композиции. Монография. Москва: Композитор, 2007. 224 с.
18. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков: Ч. III. Поэтика и стилистика. Москва: Композитор, 2007. 376 с.
19. Кириллина Л.В. Оратории Г.Ф. Генделя: уч. пособие по истории зарубежной музыки для преподавателей и студентов музыкальных вузов. Москва: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2008. 56 с.
20. Конен В. Очерки по истории зарубежной музыки. Сб. статей. Москва: Музыка, 1997. 640 с.
21. Левик Б.В. Рихард Вагнер. Изд.2. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. 448 с.
22. Луцкер Л. Сусидко Л. Моцарт и его время. Москва, 2008. 624 с.
23. Марек Д. Рихард Штраус. Последний романтик. Москва: Центрполиграф, 2002. 400 с.
24. Мартынов И. Бедржих Сметана. Очерк жизни и творчества. Москва, 1963. 498 с.
25. Милка А.П., Шабалина Т.В. Занимательная бахиана. В двух томах. Москва, 2001. 208 с.
26. Пастуро М. Символическая история европейского средневековья. [пер. с фр. Е. Решетниковой]. СПб. : Александрия, 2012. 448 с.
27. Придворная культура эпохи Возрождения. Сб.статей / отв.ред. Л. М. Брагина, В.М. Володарский. Москва: Политическая энциклопедия, 2014.
28. Сапонов М. Менестрели. Книга о музыке средневековой Европы. Москва, 2004. 400 с.
29. Словник античної мітології / Упоряд. І.Я. Козовик, О.Д. Пономарів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. 312 с.
30. Соловцова Л. Джузеппе Верди. Изд.3. Москва: Музыка, 1981. 416 с.

9. Додаткові ресурси

Словник-довідник музичних термінів: Режим доступу
<http://term.in.ua/>

Електронний навчальний курс «Історія музики: історія зарубіжної музики»: Режим доступу
<http://elearning.kubg.edu.ua/course>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XIX ст.

Тема 1.3. Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.

Семінарське заняття №1 (2 год.)

1. Творчі портрети Г. Шютца, Й. Пахельбеля, Ф. Букстехуде
2. Й. С. Бах. Життєвий шлях. Етапи творчості
3. Кантатно-ораторіальна творчість Й. С. Баха
4. Ораторіальна творчість Г.Ф. Генделя
5. Творчий портрет Г.Ф. Генделя.
6. Органна творчість Й. С. Баха
7. Клавірна творчість Й. С. Баха
8. Інструментальна музика Г.Ф. Генделя

Література: 2, 4, 6, 8; 1, 5, 12, 15 – 19, 24.

Тема 1.4. Творчість композиторів Віденського класицизму

Семінарське заняття №2 (2 год.)

1. К.В. Глюк: творчий портрет, сутність оперної реформи
2. Творчий портрет Й. Гайдна.
3. В.А. Моцарт: життєвий і творчий шлях, риси стилю
4. Симфонічна творчість В.А.Моцарта
5. Оперы В.А.Моцарта
6. Л. Бетховен: життєвий і творчий шлях, риси стилю
7. Камерно-інструментальна музика Л. Бетховена
8. Симфонічна творчість Л. Бетховена

Література: 1, 4, 6, 8, 9; 1, 14–17, 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура першої половини XIX ст.

Тема 2.1. Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість

Семінарське заняття №3 (2 год.)

1. Історичні умови та естетичні засади формування романтизму, поезія епохи Романтизму
2. Музичний романтизм: провідні жанри, стилеві ознаки
3. Ф. Шуберт: творчий портрет, етапи камерно-вокальної творчості
4. Р. Шуман: творчий портрет, риси стилю, вокальні цикли
5. Ф. Ліст: творчий портрет, камерно-вокальна творчість
6. М. Глінка: творчий портрет, риси стилю, романсова творчість

Література: 1, 4, 5, 7–9; 13, 15 – 17, 19.

Лабораторне заняття №1 (2 год.)

Студентський концерт: виконання самостійно розучених вокальних творів (Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Ліста, М. Глінки) та обговорення стилевих особливостей цих творів.

Тема 2.2. Шляхи розвитку фортепіанної музики

Семінарське заняття №4 (2 год.)

1. Огляд фортепіанної творчості Ф. Шуберта
2. Ф. Мендельсон: творчий портрет, риси стилю
3. Характеристика циклу «Пісні без слів»
4. Ф. Шопен: творчий портрет, риси стилю
5. Образно-змістове багатство фортепіанної творчості Ф. Шопена
6. Фортепіанні твори поемного типу Ф. Шопена
7. Характеристика фортепіанної музики Р. Шумана
8. Ф. Ліст: жанрове різноманіття фортепіанної творчості, риси стилю

Література: 1, 4, 5, 8, 10, 11; 3, 15 – 17, 19.

Тема 2.3 Романтична опера першої половини XIX ст.

Семінарське заняття №5 (2 год.)

1. Дж. Россіні: життєвий і творчий шлях
2. Жанрові різновиди опер Дж. Россіні. «Севільський цирульник»: трактування жанру
3. В. Белліні: творчий портрет, характеристика опери «Норма»
4. Г. Доницетті: творчий портрет, етапи оперної творчості
5. Е.Т.А. Гофман: творчий портрет. «Ундіна» – перша німецька романтична опера
6. К.-М. Вебер: творчий портрет, особливості драматургії опери «Фрейшютц»
7. Французька романтична опера: огляд оперної творчості А. Гретрі, Ж. Лесюера, Л. Керубіні

Література: 1, 4, 6, 8, 10; 3, 15–17, 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура другої половини XIX ст.

Тема 3.1. Нові національні школи другої половини XIX ст.

Семінарське заняття №6 (2 год.)

1. Б. Сметана: творчий портрет, риси стилю
2. Характеристика оперної творчості Б. Сметани
3. Програмно-симфонічна творчість Б. Сметани.
4. А. Дворжак: життєвий шлях, етапи творчості
5. Симфонічна музика А. Дворжака. Симфонія №9.
6. Е. Гріг: життєвий шлях, естетика творчості, жанрові пріоритети.
7. Камерно-інструментальна творчість Е. Гріга: риси стилю.
8. І. Альбеніс: біографія, жанрово-стильова палітра творчості

Література: 3 – 8, 11; 2, 11, 19, 23.

Семінарське заняття №7 (2 год.)

1. «Могутня купка»: світоглядні та естетичні засади.
2. М. Римський-Корсаков: життєвий шлях, етапи творчості, жанрова палітра.
3. Естетичні й художні ознаки оперної творчості М. Римського-Корсакова.
4. М. Мусоргський: життєвий шлях, етапи творчості, жанрова палітра.
5. Особливості народно-історичної драми «Борис Годунов».
6. П. Чайковський: життєвий шлях, етапи творчості, жанрова палітра.
7. Трагування сюжетів О. Пушкіна в оперній творчості П. Чайковського: («Євгеній Онєгін» та «Пікова дама»).
8. Еволюція симфонічної творчості П. Чайковського.

Література: 7, 8, 19.

Тема 3.2. Музичний театр другої половини XIX ст.

Семінарське заняття №8 (2 год.)

1. Дж. Верді: творчий портрет.
2. Принципи музичної драматургії Дж. Верді.
3. Етапи оперної творчості Дж. Верді.
4. Р. Вагнер: творчий портрет.
5. Принципи музичної драматургії Р. Вагнера.
6. Етапи оперної творчості Р. Вагнера.
7. Ж. Бізе: життєвий і творчий шлях.
8. Новаторські принципи драматургії в опері Ж. Бізе «Кармен».

Література: 3, 4, 6, 8, 10, 11; 9, 19, 20, 29.

Лабораторне заняття №2 (2 год.)

Перегляд фільму про життя і творчість Дж. Верді з подальшим обговоренням у групі.